

KEPERLUAN LATIHAN PROFESIONAL DI KALANGAN PENGAJAR:
SATU KAJIAN KES
DI INSTITUT KRAF NEGARA,
SELANGOR

SARJANA SAINS PENGURUSAN
FAKULTI PENGURUSAN PERNIAGAAN
UNIVERSITI UTARA MALAYSIA

JUN 2004

RAMLI BIN SHABUDIN.

KEPERLUAN LATIHAN PROFESIONAL DI KALANGAN PENGAJAR:
SATU KAJIAN KES DI INSTITUT KRAF NEGARA

Oleh:

RAMLI BIN SHABUDIN

Kertas projek ini disediakan sebagai memenuhi sebahagian syarat Ijazah
Sarjana Sains (Pengurusan) di Dekan Sekolah Siswazah,
Universiti Utara Malaysia

KEBENARAN MERUJUK

Kertas projek ini dikemukakan sebagai memenuhi sebahagian daripada keperluan pengijazahan Program Sarjana Universiti Utara Malaysia (UUM). Saya bersetuju membenarkan pihak perpustakaan UUM mempamerkannya sebagai bahan rujukan. Saya juga bersetuju bahawa sebarang bentuk salinan boleh dibuat rujukan sama ada secara keseluruhan atau sebahagian daripada kertas projek ini untuk tujuan akademik. Walau bagaimana ianya sewajarnya dibuat dengan kebenaran penyelia tesis atau Dekan Sekolah Siswazah. Sebarang bentuk salinan dan cetakan bagi tujuan-tujuan komersial dan membuat keuntungan adalah **dilarang sama sekali tanpa kebenaran bertulis** daripada penyelidik. Pernyataan rujukan kepada penulis dan UUM perlu dinyatakan jika sebarang bentuk rujukan dibuat ke atas kertas projek ini.

Kebenaran untuk menyalin atau menggunakan tesis ini sama ada keseluruhan atau sebahagian daripadanya hendaklah dimohon melalui:

DEKAN SEKOLAH SISWAZAH
UNIVERSITI UTARA MALAYSIA
06010 SINTOK
KEDAH DARUL AMAN

ABSTRACT

This study was conducted with the aim to investigate the association or the relationship of gender, job position, benefits, external factors and internal factors in training in the efforts to improve the effectiveness of teaching and learning performance among the tutors at Institut Kraf Negara (IKN). The sample data or the primary information obtained for this study were gathered from the questionnaires distributed to fifty (50) respondents who were tutors at the IKN. Data were analyzed utilizing modalities like descriptive analysis, T Test and correlations. Moreover , data were also collected from references made at the library. The outcome of the study indicates that there was a linkage between training factors and benefits. Thus training requirement are vital in the learning and teaching systems of tutors towards the attainment of excellence in the public institution of higher learning such as IKN. Appropriate steps need to be taken so that expertise and efficiency of tutors and training institutions are *improved*.

Abstrak

Kajian yang dijalankan bertujuan untuk mengkaji perkaitan atau hubungan gender, taraf jawatan, ganjaran, faktor luaran latihan dan faktor dalaman latihan dalam usaha meningkatkan keberkesanan prestasi pembelajaran dan pengajaran dikalangan pengajar di Institut Kraf Negara (IKN). Sumber data atau maklumat utama yang diperolehi untuk kajian ini adalah didapati daripada soal selidik yang diedarkan kepada para responden yang terdiri daripada populasi **lima puluh (50)** pengajar di IKN sebagai persampelan kajian. Penganalisaan data telah dibuat dengan menggunakan kaedah-kaedah seperti penganalisaan deskriptif, T Test dan korelasi. Selain daripada itu, maklumat –maklumat juga didapati daripada rujukan yang dibuat di perpustakaan. Keputusan kajian ini menunjukkan bahawa terdapat perkaitan signifikan faktor-faktor latihan dengan ganjaran. Oleh itu, keperluan latihan adalah wajar dalam sistem pembelajaran dan pengajaran pengajar kearah memantapkan keberkesanan pengajar kepada para pelajar kearah memartabatkan kecemerlangan institut pengajian tinggi awam seperti IKN. Langkah-langkah sewajarnya harus diambil agar kecekapan dan keberkesanan pengajar dan institut latihan dapat dipertingkatkan

PENGHARGAAN

Syukur Alhamdulillah segala pujian-pujian ke atas Allah S W T kerana dengan limpah kurnia Nya, kertas projek ini dapat dijalankan dengan jayanya. Setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada pihak pengurusan Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN) dan Jabatan Perkhidmatan Awam (JPA) yang memberi peluang kepada saya untuk mengikuti kursus ini.

Ucapan setinggi terima kasih juga diberikan kepada En. Wan Omar bin Haji Hashim selaku penyelia, diatas sokongan beliau yang telah banyak memberi idea, nasihat, cadangan dan bimbingan serta tunjuk ajar sepanjang saya menyiapkan kertas projek ini. Penghargaan juga saya berikan kepada Pengarah Kolej Penerbangan Awam, Pengarah Pentadbiran dan Kewangan Perbadanan Kemajuan Kraftangan Malaysia, Pengarah Institut Kraf Negara (IKN), Timbalan Pengarah IKN (Unit Akademik) Penolong Pengarah Pentadbiran (Puan Mahizan bte Hashim) , tenaga pengajar dan pegawai-pegawai di IKN yang terlibat semasa soal selidik dijalankan.

Terima kasih juga kepada Universiti Utara Malaysia dan Institut Tadbiran Awam Negara Bukit Kiara yang memberi kemudahan pembelajaran. Saya juga ingin mengucapkan tahniah kepada isteri yang begitu memahami Fatimah Rahman, anak-anak Muhammad Zarif Azim, Muhammad Hafiz Azim, Muhammad Zhafri

Azim dan Muhammad Hariz Azim di atas sokongan dan kesabaran mereka sepanjang tempoh dua puluh (20) bulan saya mengikuti pengajian ini.

Juga tidak lupa kepada rakan-rakan sepengajian saudara Mohd. Salihin Yahya, saudara Chew Lam Leong, saudara Mohamed Nasser Abdul Razak dan saudara Abdul Rahman Mukri Chitra yang sentiasa membantu di dalam menterjemahkan beberapa petikan karya penulisan sarjana barat sepanjang tempoh kajian ini hingga selesai. Tidak juga rakan sepejabat (saudara Maniam) yang membantu di dalam terjemahan analisis tertentu. Sesungguhnya usaha kecil itu menyemarakkan rasa terhutang budi yang tidak terhingga kepada penyelidik. Terima kasih daun keladi.

Semuga Allah memberi tau'fik hidayat kepada kita semua. A' min

Sekian Terima kasih

RAMLI BIN SHABUDIN

13 Jun 2004

KANDUNGAN

Muka Surat

KEBENARAN MERUJUK	3
ABSTRACT	4
ABSTRAK	5
PENGHARGAAN	6
JADUAL KANDUNGAN	8
SENARAI RAJAH	10
SENARAI JADUAL	11
SENARAI LAMPIRAN	12

BAB:

I	PENGENALAN	13
	Pendahuluan	13
	Latar Belakang Permasalahan	14
	Pernyataan Masalah	15
	Rasional Permasalahan	17
	Persoalan Kajian	17
	Objektif Kajian	18
	Kepentingan Kajian	18
	Kerangka Teori	20
	Jenis Penyelidikan	21
	Skop Kajian Dan Masalah Kajian	21
	Definisi Konsep	23
	Hipotesis Kajian	26
II	TINJAUAN KARYA	28
	Pengenalan	28
	Bentuk Latihan	32
	Penilaian Pemilihan	34
	Rangka Kajian	35

BAB	Muka Surat
III METODOLOGI	38
Pengenalan	38
Rekabentuk Kajian	38
Subjek Kajian	39
Alat Kajian	40
Tatacara Kajian	41
Cara Permarkahan	42
Analisa Data	43
IV HASIL KAJIAN	44
Pengenalan	44
Profil Responden	45
Keputusan Penilaian Pangajar Menggunakan	
Analisa Deskriptif	52
Keutamaan Bentuk Latihan	57
Pendapat Peribadi	58
Analisi Korelasi Antara Pemboleh Ubah	60
V PERBINCANGAN KEPUTUSAN	63
Pendahuluan	63
Rumusan	63
Rumusan Ulasan Kajian	64
Rumusan Ulasan Kajian Lepas	69
Penambahbaikan	71
Implikasi Kajian	75
Cadangan Tambahan	76
Cadangan Kajian Susulan	77
Kesimpulan	79

SENARAI RAJAH

Rajah				Muka Surat
Rajah	I	-	Kerangka Teori	20
Rajah	II	-	Model Insiden Kritikal	30
Rajah	III	-	Corak Latihan	33

SENARAI JADUAL

Jadual		Muka Surat
Jadual 1	- Taburan Keseluruhan Subjek Kajian	40
Jadual 2	- Darjah Persetujuan Nilai Markah	42
Jadual 3	- Demografi Berdasarkan Jawatan Pengajar	45
Jadual 4	- Demografi Berdasarkan Jantina Pengajar	46
Jadual 5	- Demografi Berdasarkan Taraf Pendidikan Pengajar	46
Jadual 6	- Demografi Berdasarkan Umur Pengajar	47
Jadual 7	- Demografi Berdasarkan Tempoh Perkhidmatan	48
Jadual 8	- Demografi Berdasarkan Mengikut Bidang Disiplin	49
Jadual 9	- Demografi Berdasarkan Pernah Bekerja Di Industri Kraftangan	50
Jadual 10	- Demografi Berdasarkan Mengikut Kelayakan Profesional Perguruan	50
Jadual 11	- Demografi Berdasarkan Mengikut Aktiviti Sasaran Kerja Tahunan	51
Jadual 12	- Min (M) dan Sisihan Piawaian (Sd)	52
Jadual 13	- Min (M) dan Sisihan Piawaian (Sd) Ganjaran	53
Jadual 14	- Pemilihan Oleh Responden	55
Jadual 15	- Prospek Responden Ke atas Ganjaran	56
Jadual 16	- Keutamaan Bentuk Latihan	57

SENARAI LAMPIRAN

Lampiran	Muka Surat
Bibliografi	81
Soalselidik	92
Surat Kebenaran	
Surat Perlantikan Penyelia	
Surat Kebenaran Menggunakan Kemudahan Perpustakaan	

BAB I

PENGENALAN

Pendahuluan

Sesuai program latihan pengajaran dan pembelajaran yang dijalankan sering kali mendapat perhatian dan tumpuan ramai. Sesuai program pengajaran dan pembelajaran itu diadakan dengan tujuan untuk menyediakan kemahiran atau pengetahuan sebelum, semasa atau selepas menghadapi situasi kerja. Latihan merupakan satu langkah awal bagi menghadapi situasi pekerjaan akibat dari pertumbuhan dan pembangunan ekonomi menyebabkan perlunya diadakan pendekatan semasa dalam perancangan tenaga manusia .

Latihan adalah satu aktiviti organisasi yang dirancang bagi tujuan untuk memperbaiki prestasi pengajar melalui pendidikan yang mengandungi aktiviti-aktiviti yang dibentuk untuk menyediakan para pengajar pada masa sekarang dan masa hadapan. Bagaimanapun bukan hanya pengajar baru yang memerlukan latihan malah pengajar lama juga memerlukannya bagi membolehkan mereka mencapai tahap optimum dan lebih produktif (Halloren,1981). Program latihan yang dirancang juga akan menyediakan tenaga mahir kepada sesebuah organisasi ke arah mempertingkatkan kualiti dan produktiviti kerja seseorang individu. Latihan yang berkesan akan diambilkira dari segi perancangan yang sistematik.

The contents of
the thesis is for
internal user
only

LAMPIRAN I

BIBLIOGRAFI

- Abd. Main Hj Salimon (1993), *Kepuasan Kerja Guru Dan Perkaitannya Dengan Latar Belakang Pengurusan Kurikulum Dan Pengajaran*, Tesis Doktor Falsafah Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Abdul Wahab Abdul Aziz (1984), *Penilaian Program Latihan Kemahiran. Latihan Ilmiah*, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Abdul Wahab bin Jamaludin (1991), *Keberkesanan Latihan Dalaman Di Sekolah-Sekolah di Negeri Perak Darul Riduan*, Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Abdul Fatah Hassan Haji (1998), *Pemikiran Keseluruhan Otak: Dalam Pengurusan Pendidikan dan Kaitannya Dengan Kecerdasan Emosi*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Abdul Rahman Aroff & Zakaria Kasa (1995), *Falsafah dan Konsep Pendidikan*, Penerbit Fajar Bakti Sdn Bhd, Shah Alam, Selangor
- Abdul Rahman Ahmad (1993), *Masalah Pekerja dan Hubungannya Dengan Keperluan Perkhidmatan Kaunseling Dalam Organisasi*, Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Abd. Rahim Abdul Rashid (1993), *Profesionalisme Motivasi Pengurusan Bilik Darjah*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Abdullah Hassan & Ainon Mohd (1997), *Komunikasi Untuk Pemimpin*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Abdullah Hassan & Ainon Mohd (2001), *Kemahiran Interpersonel Untuk Guru*, Penerbit PTS Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Abdul Razak bin Deraof (2002), *Penilaian Program Latihan Asas Kader Badan Pencegah Rasuah*, Tesis Sarjana Sains (Pengurusan), Universiti Utara Malaysia, Sintok, Kedah
- Abdul Rahim Abdul Rashid (1990), *Strategi Pengajaran Sejarah*, Penerbitan Fajar Bakti Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Abu Daud Silong (1990), *University Education in The 1990's, Graduate Employment*, Paper Presented at Seminar Asaihl Pos Hongkong and Pra Universiti Kebangsaan 22nd, August

- Abd. Rahman Ahmad (1993), *Masaalah Pekerja Dan Hubungan Dengan Keperluan Perkhidmatan Kaunseling Dalam Organisasi*, Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia , Bangi, Selangor
- Abd. Hair bin Awang (1996), *Pembangunan Sumber Manusia: Peranan Institusi Kemahiran Swasta*, Tesis Sarjana Pengurusan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi , Selangor
- Ahmad Mahzan Ayob (1979), *Teori MikroEkonomi*, Dewan Bahasa Dan Pustaka, Ampang/Hulu Klang, Selangor
- Abdul Rahim Abdul Rashid (1996), *Analisa Kepuasan Pelanggan Terhadap Kualiti Perkhidmatan UKM*, Latihan Ilmiah, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Ahmad Atory Hussain (2000), *Politik Dan Dasar Awam Malaysia*: Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Ahmad Shukri Mohd Nain (2002) , *Tingkahtaku Organisasi : Pengenalan tingkahtaku*, Penerbit UTM, Skudai, Johor
- Alias (1992) di petik dalam Abdul Razak bin Deraof (2002), Tesis Sarjana Sains (Pengurusan), Universiti Utara Malaysia , Sintok, Kedah
- Amir Awang (1984), *Penghantar Bimbingan Dan Kaunseling*, Penerbit Universiti Sains Malaysia, Pulau Pinang
- Ariffin Ba'ada (2001), *Komunikasi Dalam Kepimpinan Pengetua Dan Kesannya Kepada Kepuasan Kerja Guru*, Tesis Doktor Falsafah Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Awang Had Salleh (1982), *Characteristic Of University Student In Malaysia And Their Learning Problem: Buletin Pengajaran dan Pembelajaran*, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi Selangor
- Azlinah Hj Mohamed (2001), *Sistem Sokongan Eksekutif Institusi Pendidikan Tinggi Awam*, Tesis Doktor Falsafah Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Azizah Abdul Rahman dan Sharifah Md. Nor (1993), Pendidikan Vokasional Dalam Reformasi Pendidikan di Malaysia: Satu Analisa. *Jurnal Pendidikan*, Kementerian Pendidikan Malaysia, June.

- Barth (1980) di petik dalam Sidek Mohd Noah (2000), *Keselarasan Personaliti dan Persekitaran Latihan: Satu Kajian DiKalangan Pelajar Universiti Berasaskan Teori, Keselarasan Individu Persekitaran Holland*, Tesis Doktor Falsafah Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Ball (1995), *A System Approach to Community College Education*, USA: Averbach Publisher
- Houston M.D (1995) di petik dalam Rogayah Binti Mohd Zain (2000), *Pembangunan Latihan DiKalangan Pensyarah Universiti Multimedia*. Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Bahagian Pendidikan Guru (1994), Unit Latihan dan Kemajuan Staff, *Laporan Program Pendidikan Guru Bagi Tahun 1996-2000*, Kementerian Pendidikan Malaysia, Kuala Lumpur
- Laporan Bahagian Pendidikan Guru (1995) di petik dalam Abdul Razak bin Deraof (2002), *Penilaian Program Latihan Asas Kader Badan Pencegah Rasuah*, Tesis Sarjana Sains (Pengurusan), Universiti Utara Malaysia , Sintok, Kedah
- Briggs and David W.R (1996), *The Skills Of Management – 5th Edistion*. T.J International. Pad Stow, Boston MA 02116, USA
- Chek Mat (1999), *Pengurusan Belia*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Chek Mat (2001), *Penyeliaan Berkesan* , Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Caldwell dan Spink (1988), *Managing Training*. London : Kogan Page Limited & Institute Of Training And Development, London N1 9JN.
- The Conference Board (1973), *Organizational Development A Reconnaissance*, New York
- Connel, W.F (1981), *Asas Pendidikan (Terjemahan)*, Dewan Bahasa Dan Pustaka, Ampang/Hulu Klang, Selangor

- Devaney (1977) di petik dalam Md. Saad Mohamad (1988), *Faktor Yang Mempengaruhi Perlakuan Dan Pencapaian Guru Pelatih Dalam Latihan Mengajar di Maktab Perguruan Di Malaysia*, Tesis Doktor Falsafah Pendidikan, Kuala Lumpur
- Edelfelt dan Lawrence (1975) di petik dalam Rogayah Mohd Zain (2000), Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Faudziah Ali (1990) , *Tinjauan Pembaharuan Kurikulum Pengajian Akademik Pegawai- Pegawai Kadet Tauliah Jangka Tetap, Maktab Tentera DiRaja Kearah Memenuhi Keperluan Tugas Seorang Pegawai*, Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Fatimah Abdullah (1996), Peranan keluarga dalam pembentukan nilai dan moral generasi muda. *Kertas kerja Konvensyen Kebangsaan Pendidikan Modal dan Nilai Dalam Pembangunan Manusia* , Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, 27 – 29 Ogos
- Foong Pech Lee (1999), *Latihan dan Kerjaya*, Latihan Ilmiah, Universiti Pertanian Malaysia, Serdang, Selangor
- French dan Bell (1987), di petik dalam Zaabar bin Mohd. Zainal (1999), Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Hapidah Mohamad (2001), *Pemikiran Guru Cemerlang: Kesan Terhadap Prestasi Pengajaran*, Tesis Doktor Falsafah Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Gaft (1980) di petik dalam Zakaria Abdul Rahman (1993), *Masalah Pekerja dan Hubungannya Dengan Keperluan Perkhidamatan Kauseling Dalam Organisasi* , Latihan Ilmiah, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor.
- Gan Siowck & Noran Faudziah Yaacob (1998), *Pembelajaran Kerjasama*, Penerbit Universiti Putra Malaysia, Serdang, Selangor
- Griffin dan Gaskey (1987) di petik dalam Loo Yoke Mooi (1992), *Pertalian Antara Minat Kerjaya dan Motivasi Kerja Di kalangan Guru Sekolah Menengah Wilayah Persekutuan*, Latihan Ilmiah, Universiti Pertanian Malaysia, Serdang , Selangor Darul Ehsan
- Hapidah Mohamad (2001), *Pemikiran Guru Cemerlang: Kesan Terhadap Prestasi Pengajaran*, **Tesis Doktor Falsafah Pendidikan**, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor

- Hariza Abdul Kadir (1993) di petik dalam Norizan Mohamed (1996), Tesis Sarjana Sains (Pendidikan), Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Hunt (1975) di petik dalam Ong Teck Seen (2000). Tesis Sarjana Pendidikan ,Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi Selangor
- Hoyle (1980) di petik dalam Hapidah Mohamad (2001), **Tesis Doktor Falsafah Pendidikan**, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Hubart (1995) di petik dalam Zahari bin Salleh (1999), Kertas Projek Sarjana Sains (Pendidikan), Universiti Putra Malaysia, Serdang, Selangor
- Hussein Ahmad (2001) ,*Mandat UNESCO dan Cabaran Globalisasi*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Hussein Ahmad (1990) di petik dalam Azlinah Hj Mahomed (2001), **Tesis Doktor Falsafah Pendidikan**, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Ismail Mohd. Zain (1994), *Pengurusan dan Kedudukan Sumber Manusia dan Bukan Manusia Dalam Bidang Teknologi Pendidikan* di Maktab Perguruan di Malaysia; Maktab Perguruan Kinta, Ipoh, Perak
- Izhar Hashim Yahya (1996).*Keperluan Perkembangan Tenaga Pendidik*. Di Politeknik Ungku Omar, Ipoh, Perak , Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Jabatan Perkhidmatan Awam, *Taklimat Mengenai Sistem Saraan Malaysia : Kompentesi*. Intan Bukit Kiara. 5 Oktober 2002
- Jaafar Muhammad (1992), *Asas Pengurusan*: Penerbit Fajar Bakti Sdn Bhd, Petaling Jaya, Selangor
- Jailing (1980) di petik dalam Nor Azizah Salleh (1994), Seminar Pembangunan Manusia, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Josed Eby Ruin (2002), Managing Effertive Teams In Organisations*, Leeds Publications, Kuala Lumpur
- Joyce and Don Young (1980) di petik dalam Zubaidah Hj Aman (1999), Tesis Doktor Falsafah Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Juhary Hj. Ali (2000): *Mengurus Sumber Manusia*, Dewan Bahasa Dan Pustaka, Ampang/Hulu Klang, Selangor

- Kamudin Musa (1997), *Kepimpinan pendidikan dan Institusi Pengurusan Sumber Manusia: Kajian kes di Maktab Rendah Sains Mara*, Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Kamudin Hj Husin (1997) , *Psikologi Bilik Darjah : Asas Pedagogi*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Kamudin Hj Husin (1999), *Pengajaran Lisan : Kelemahan Mendengar dan Bertutur*, Kumpulan Budiman Sdn Bhd, Subang Jaya, Selangor
- Kamus Dewan Edisi Ketiga (1996), Dewan Bahasa dan Pustaka, Ampang/Hulu Klang, Selangor
- Khatijah Mohd. Salleh (1994) di petik dalam Skukri Osman dan Zuraida Haji Ismail (1998), *Guru Berkesan Dari Persektif Guru- Guru Pelatih: Jabatan Pendidikan dan Kemanusiaan*, Institut Teknologi Tun Hussein Onn, Batu Pahat, 24-25 Okt. *Kertas Kerja Seminar Kebangsaan Pendidikan*.
- Dan Baloch (1980) , *Curriculum And Teacher Education*, Jeddah: Hodder and Stoughton, King Abdul Aziz University
- Khurshid Ahmad (1980) di petik dalam Loo Yoke Nooi (1992), *Pertalian Antara Minat Kerjaya Dan Motivasi Kerja Di Kalangan Guru Sekolah Menengah Wilayah Persekutuan*, Latihan Ilmiah, Universiti Pertanian Malaysia, Serdang, Selangor
- K. Ramanathan (1996), *Asas Sains Politik*, Penerbit Fajar Bakti Sdn Bhd, Shah Alam, Selangor
- Lawrence And Demba. Myron H (1974) di petik dalam Zubaidah Hj Aman (1999), *Tesis Doktor Falsafah* , Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Lembaga Penyelidikan Undang-Undang (2002), *Perintah-Perintah Am dan Arahan Pentadiran*, International Law Book Services, Bandar Damansara, Petaling Jaya, Selangor
- Leonard Nadler (1988) di petik dalam Rogayah Mohd Zain (2000), *Tesis Sarjana Pendidikan*, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Loo Yoke Mooi (1992), *Pertalian Antara Minat Kerjaya dan Motivasi Kerja Di kalangan Guru Sekolah Menengah Wilayah Persekutuan*, Latihan Ilmiah, Universiti Pertanian Malaysia, Serdang , Selangor Darul Ehsan

- Lunenberg dan Oristein (1996) di petik dalam Saiful Azhar Rosly (2001), *Dasar Perdagangan dan Gunatenaga Di Malaysia, Penekanan Kepada Faktor Perkilangan*, Tesis Doktor Falsafah , Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Mat Jizat Bin Abdol (1991), *Penilaian Bahan Bacaan Dari Aspek Keterbacaan Dan Kesesuaiannya Dengan Kebolehan Murid*, Tesis Doktor Falsafah Pendidikan, Universiti Malaya, Kuala Lumpur
- Mohd. Salleh Lebar (2002): *Perancangan Pendidikan: Peringkat Sekolah dan IPT*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Mohamad Yazam Shaif (2001): *Asas Pengurusan Sumber Manusia- Pendekatan Proses*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Md. Saad Mohamad (1988), *Faktor Yang Mempengaruhi Perlakuan Dan Pencapaian Guru Pelatih Dalam Latihan Mengajar di Maktab Perguruan Di Malaysia*, Tesis Doktor Falsafah Pendidikan , Universiti Malaya, Kuala Lumpur
- Mokhtar Affandi Amran (1995) di petik di dalam Azlinah Haji Mohamed (2001), Tesis Doktor Falsafah Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Naimah Haji Ahmad (1991), *Masaalah Pelajar Dan Hubungannya Dengan Pencapaian Akademik Di Salah Sebuah Institusi Pengajian Tinggi*, Tesis Sarjana Sains (Pendidikan) , Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Nik Mohd Tahir Mohamad Nor (1994), *Seminar Pendidikan*, Peranan Unit Latihan di UTM Dalam Usaha Melatih Tenaga Pengajar Dalam Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia, Skudai, Johor
- Nik Aziz Nik Pa (1988), *Agenda Tindakan Penghayatan Matematik KBSR dan KBSM*, Dewan Bahasa Dan Pustaka, Ampang/Hulu Klang, Selangor
- Nor Azizah Salleh (1994), *Implikasi Kepuasan Kerja dan Keperluan Profesion Perguruan Kepada Pendidikan Lanjutan*, *Seminar Pembangunan Manusia*, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Norizan Mohamed (1996), *Analisa Kepuasan Pelanggan Terhadap Kualiti Perkhidmatan UKM*, Tesis Sarjana Sains , Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor

- Ong Teck Seng (2000): *Tahap Penggunaan Internet di kalangan guru Sekolah Menengah Kebangsaan Bahau, Negeri Sembilan*, Tesis Sarjana Sains (Pendidikan), Universiti Putra Malaysia, Serdang, Selangor
- Rancangan Malaysia Ke Lapan (2000), Unit Perancang Ekonomi, Kuala Lumpur
- Rohani Sulaiman (1997), *Kemahiran Profesional Untuk Guru*; Institut Terjemahan Negara Malaysia Berhad, Kuala Lumpur
- Rosli Bin Ahmad (1999) , *Keperluan Latihan Di kalangan Guru Bukan Siswazah (BS) Jabatan Agama Islam (JAIS)*, Tesis Sarjana Sains (Pendidikan), Universiti Putra Malaysia, Serdang, Selangor
- Robiah Sidin (1992) , *Pemikiran Dalam Pendidikan*, Penerbit Fajar Bakti Sdn Bhd, Shah Alam, Selangor
- Rozianah Jamaludin (2000), *Asas Asas Multimedia Dalam Pendidikan*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Robert M. Maddox (1993), *Membina Semangat Berpasukan : Latihan Kepemimpinan*, Penerbit Pelangi Sdn Bhd , Petaling Jaya, Selangor
- Roger Buckley & Jim Cople (1991): *One – to One Training and Coaching Skills*, Kogan Page Limited & Institute Of Training And Development, London N1 9JN.
- Rogayah Binti Mohd Zain (2000). *Pembangunan Latihan Di Kalangan Pensyarah Universiti Multimedia*, Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Sambutan Hari Guru 2003 Relau, Pulau Pinang , Berita Harian, 17 Mei
- Senarai Kedudukan Asal Perjawatan Pegawai-Pegawai Institut Kraf Negara 2002/2003
- Sulaiman Masri (2003), *Kaedah Penyelidikan dan Panduan Penulisan*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Suradi Salim (1996), *Bimbingan dan Kaunseling*, Utusan Publications & Distributors Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Syed Omar Syed Agil (1996), *Kemahiran Untuk Berubah*, Institut Perkembangan Minda (INMIND), Kuala Lumpur

- Supranto J (1986), *Kaedah Penyelidikan : Penggunaannya Dalam Pemasaran*, Dewan Bahasa Dan Pustaka, Ampang/Hulu Klang, Selangor
- Stoner Joved A.F (1981), *Adult Learning*. In R.L Craig (ed). *Training and Development andbook* (3rd ed.). New York: Mc Graw Hill
- Stoner & Will M.J (1989), *Managing The Training Process: Putting The Basic Into Practice*, London : MacGraw – Hill.
- Stephen P Robbins (2000), *Gelagat Organisasi (Terjemahan)* Edisi Kelapan, Prentice Hall Inc, Petaling Jaya, Selangor
- Tan Yeow Kwai (1999), *Pengaruh Persekitaran Terhadap Perkembangan Guru Kearah Kecemerlangan*, **Tesis Doktor Falsafah Pendidikan**, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Taylor & Whitmore. J (1968) , *Coaching For Performance. A Practical Guide To Growing Your Own Skills*, London, Nicholas Breoley Publishing Ltd.
- Thompson John Stevens (1971), *Training and Competitiveness*, Kogan Page Limited & Institute Of Training And Development, London N1 9JN.
- Thomas (1965) di petik dalam Zakaria Abdul Rahman (1993) , **Tesis Doktor Falsafah Pendidikan** ,Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Wan Azmi Ramli (1998), *Latihan Profesional: Pendekatan Kepada Teori-Strategi-Amali Dalam Latihan Profesional*, Penerbit Golden Books Centre Sdn Bhd, Kuala Lumpur
- Wayne F- Cascio (1995), *Pengurusan Sumber Manusia (Terjemahan)*, Dewan Bahasa Dan Pustaka, Ampang/Hulu Klang, Selangor
- Walter Nard & Douglas Derrand (1988), *Teacher Education For Vocational And Industrial Education*, *Di dalam The International Encyclopedia of Teaching And Teacher Education*. Edited by M.J Dunkin. Oxford, Pergaman Press
- Warran, Piper dan Glatte (1977 di petik dalam Za'faran bt Hassan (1998), *Ciri-Ciri Inovator: Satu Kajian Tentang Hubungkaitnya Dengan Inovasi Dalam Organisasi*, **Tesis Doktor Falsafah Pendidikan**,Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Zakaria Abdul Rahman (1993), *Masalah Pekerja dan Hubungannya Dengan Keperluan Perkhidmatan Kaunseling Dalam Organisasi* , Latihan Ilmiah, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor

- Zaabar bin Mohd. Zainal (1999) , *Masalah Pelajar dan Hubungan Dengan Pencapaian Akademik Di Salah Sebuah Institusi Pengajian Tinggi*, Tesis Sarjana Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Zahari Bin Salleh (1999), *Program Latihan Pembangunan Sumber Manusia: Kajian Awalan Latihan Bagi Kumpulan B dan Kumpulan Bahagian C*. Di Penguasa Tempatan. Kertas Projek Sarjana Sains (Pendidikan), Universiti Putra Malaysia, Serdang, Selangor
- Zakaria Ahmad (1990), *Penyisipan Unsur- Unsur Murni Dalam Pengajaran: Satu Tinjauan Peranan Maktab – Maktab Perguruan Malaysia*, **Tesis Doktor Falsafah Pendidikan**, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor
- Zubaidah Hj Aman (1999), *Burnout Di Kalangan Guru: Perkaitannya Dengan Faktor Latar Belakang, Tekanan Kerja, Konflik Peranan, Kekaburan Peranan Dan Sokongan Sosial*, Tesis Doktor Falsafah Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor